

Yellow Cats Inspiration Tour: Social enterprises Gluren bij de buren

Ed Peelen, Kris Brees & Dorien van der Heijden

Sociaal ondernemerschap

Met 34.000 geregistreerde daklozen wordt aan een substantieel aantal mensen in Nederland nog een grondrecht onthouden. Het aantal niet-geregistreerden is onbekend, want het is in ons land niet eenvoudig om geregistreerd dakloze te worden; hiervoor moet je mogelijk langs een of meer loketten met wachtrijen. Rond de 3% van de geregistreerde beroepsbevolking is werkloos; van die groep heeft een deel hulp nodig, een extra steuntje om de afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. Ons klimaat verslechtert; het lijkt maar moeilijk om de CO2 uitstoot te reduceren. Het aantal ouderen dat zorg nodig heeft groeit en onlangs is nog vastgesteld dat er meer ouderen verwaarlozen, doordat zorg uitblijft. Veel vluchtelingen moeten menonterende omstandigheden doorstaan om vervolgens weggestuurd te worden of een (tergend) lang proces te ondergaan om hier een bestaan op te bouwen. Ex-gevangenen hebben een 'stempel' en komen moeilijk terug aan de bak. Schrikbarend veel mensen met meerdere banen hebben moeite om ondanks een spaarzaam bestaan, de eindjes aan elkaar te knopen en te voorzien in hun dagelijks levensonderhoud. En zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan. Vele medemensen en de natuur hebben het moeilijk.

We kunnen stellen dat hier een schone taak voor de overheid ligt, maar tijdens het seminar van het 65-jarig Kansfonds werd op heldere wijze gesteld dat dit publieke instituut geholpen moet worden.

Maatschappelijke initiatieven, groot en klein, van particulieren en bedrijven, zijn noodzakelijk om de uitdagingen aan te pakken. De inzet van een ieder is nodig, niet alleen omdat de overheid op een aantal terreinen onvoldoende functioneert, maar omdat ze ook te groot zijn, wendbaarheid en maatwerk nodig is.

Kortom, voldoende redenen voor een Yellow Cats Tour over sociaal ondernemen, wat zo veel is als ondernemen met oog voor alle stakeholders, waaronder de planeet. Op een duurzame wijze, ofwel met oplossingen die lang meegaan en niet hoofdzakelijk op de korte termijn zijn gericht. Niet altruïstisch, want uiteindelijk willen we dat allen naar vermogen kunnen bijdragen, maar ook niet primair gefocust op de belangen van de aandeelhouder. Deze laatste zal met minder genoeg moeten nemen.

Op 20 september 2022 maakten de Yellow Cats een impactvolle tour door Rotterdam. Een kant van de maatschappij kwam in beeld, waarmee we waarschijnlijk weinig geconfronteerd worden. Het is een wereld waarin mensen met een crimineel verleden of die anderszins vastgelopen zijn in de huidige maatschappij met inzet, vallen en opstaan, maar dankzij intensieve steun van gemotiveerde sociaal ondernemers een nieuw bestaan hopen op te bouwen. Opvallend is dat in de meeste voorbeelden die de revue passeerden het ging om kleinschalige initiatieven, waarvan het succes afhankelijk is van moeilijk vervangbare sleutelfiguren, de ambachtelijke experts en ondernemers, die het geduld hebben en de motivatie om de mensen die niet in het perfecte plaatje passen mee te nemen. Zij weten het contact met deze mensen te leggen, te fungeren als een voorbeeldfiguur, die hun taal spreekt, weet dat ze moeite hebben op tijd te komen, de druk nog voelen van hun oude leven en de situatie waarin ze verkeren. De winst- en verliesrekening van hun sociale onderneming kunnen zij alleen dankzij de steun van anderen enigszins positief afsluiten. Opvallend is dat er in Rotterdam een sterk netwerk van organisaties is, met (bijna) een sfeer van ons-kent-ons, dat deze ondersteuning weet te geven. Denk hierbij aan Ondernemingshuis op Zuid – dat meerdere sociale ondernemers onder zijn dak heeft en ondersteuning biedt om hun bedrijf te starten en uit te bouwen, particuliere welgestelde ondernemers die een steentje bijdragen (de huisvesting van de Heilige Boontjes), scholen en de overheid die tijdelijke huisvesting beschikbaar stellen, werknemers en werkbegeleiders (deels) financiert, enzovoort.

De initiatieven met focus op mensen met een ‘afstand tot de arbeidsmarkt’ of veel mooier gezegd, ‘onbenut arbeidspotentieel’, door wat voor reden dan ook:

De Heilige Boontjes

De Heilige Boontjes is opgericht door Rodney, die een crimineel verleden heeft in het drugscircuit, waarin hij na een moeilijke jeugd terecht is gekomen. Hij heeft een goed verstand, een goed doorzettingsvermogen, een ondernemende geest, kent de straattaal, is een voorbeeld voor ex-gedetineerden, en is als geen ander in staat geweest om een bloeiende organisatie in koffie (webshop en grand café) op te zetten in een voormalig politiebureau. Een goed netwerk of ecosysteem ontwikkelt zich waarin leveranciers, werknemers (nieuwe aanwas ex-gedetineerden), klanten en supporters samenwerken. Koffie wordt rechtstreeks betrokken van kleine koffieboeren uit Rwanda, die hiervoor twee keer de fair prijs ontvangen. Ex-gedetineerden weten de Heilige Boontjes te vinden voor een werkplek en weten door te stromen naar bedrijven in het netwerk van de Heilige Boontjes. Deze sociaal ondernemer weet een reïntegratierement te realiseren, waar maar weinig aan kunnen tippen. De webshop en de B2B verkoop zorgen voor een sterke groei van de onderneming.

Enkele uitspraken

Koffiebonen bij de Heilige Boontjes zijn met de hand geselecteerd door de werknemers in Rwanda. Bij de Heilige Boontjes werken geen verkrachters, die horen niet in de publieke ruimte te werken. Wij hebben een lange termijn huurcontract voor de ruimte in het oude politiegebouw en hebben een schappelijke prijs weten uit te onderhandelen; de politie heeft toch ook een preventietaak en kan die langs deze weg uitvoeren.

Wear

De markt voor sneakers is booming; de jeugd is bereid torenhoge prijzen te betalen voor sneakers. Het zijn kostbare artikelen, waarvan de impact op de planeet nog onvoldoende wordt gereduceerd. Voor Wear reden om de levensduur van sneakers te vergroten door allereerst een sneaker cleaning bedrijf op te zetten. Vooral vluchtelingen en statushouders vinden hier werk, al dan niet betaald. De mensen worden psychisch ondersteund door een professional. Het bedrijf zit in de opstartfase maar heeft marketingexpertise in huis en weet op succesvolle wijze al de publiciteit te halen.

De LunchBunch

In de LunchBunch ontmoeten we een bevlogen patissier, ze heeft samen met haar man een klein bedrijfje in de Witte de Withstraat dat topkwaliteit brownies levert aan horeca, restaurants en hotels in de buurt. Voor hen was het moeilijk rondkomen en is de kookleerschool voor moeilijk lerende kinderen in samenwerking met de sociale cateraar De LunchBunch een goede uitkomst. Het mes snijdt aan drie kanten; deze kinderen krijgen kleinschalig aangepast onderwijs en leren brownies en andere gerechten maken, de LunchBunch heeft extra capaciteit om haar sociale lunches te bereiden en de twee ondernemers hebben een extra inkomen en krijgen ondersteuning van de leerlingen bij de 'productie'. Wel een hele stap; nu moet ze eindelijk delegeren. Leerlingen komen van een school waarmee wordt samengewerkt. De keuken staat op de plek waar Feyenoord City moet verrijzen in een leegstaand kantoorgebouw op het industrieterrein.

De Beroepentuin

De Beroepentuin is een leerschool waar kinderen en volwassenen kunnen leren hoe ze laadpalen, zonnepanelen en elektra installeren en kunnen bestraten. En voor de liefhebbers, is er ook de mogelijkheid om draadstaal te bewerken; het is iets makkelijker en is een vak dat vooral ex-gedetineerden aanspreekt. Na een korte leerperiode kunnen ze bij bedrijven zich verder bekwamen. De korte doorlooptijd maakt dat dit initiatief een substantiële bijdrage levert aan de arbeidsmarkt.

FerroFix

Ron Broeders, voormalig eigenaar van FerroFix, is de ware sociaal ondernemer die pieken en dalen heeft meegemaakt. Een initiatief om na het verdwijnen van de sociale werkplaatsen een bedrijf over te nemen waar ondergrondse afvalcontainers worden gelast met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt is aanvankelijk uitgegroeid tot een groot succes. De werknemers werden niet, zoals in de werkplaatsen bezig gehouden, maar kregen echt werk. De beslissing om de onderneming uiteindelijk te verkopen aan een investeringsmaatschappij heeft echter negatief uitgepakt. Het bedrijf kwam al snel in een neerwaartse spiraal terecht. Ron is inmiddels begonnen met een nieuw initiatief waarin deze mensen weer tot hun recht komen.

Bus Whisky

Ooit gedacht dat er in een varkensboerderij in Loosbroek een whisky stokerij zou komen? Niet zomaar een whisky maar de duurzaamste whiskystokerij ter wereld! Het is het voorlopig eindpunt van een reis die Dennis Hurkmans heeft afgelegd en vele tussenstations kent. Voordat de boerderijstokerij een feit werd, maakte Dennis eerst nog tal van andere producten, waaronder bier en kirsch, allemaal voortgekomen vanuit de behoefte om circulair te werken en waarde te realiseren met de prachtige producten die zijn land levert. Maar of de vraag naar deze producten viel tegen of de contracten met de retail waren wurgend.

In whisky vindt hij een product dat een goede marge heeft en rechtstreeks te verkopen is, vooral aan de B2B markt. En dat in de prijzen valt:

- CWSA Best Value (2022) voor de op bourbon vaten gelagerde whisky
- De Global Green Award voor de duurzame wijze waarop de stokerij werkt

Joany van Queen of Sheba Catering

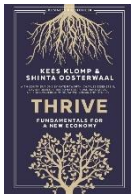
Op jonge leeftijd kwam haar zoon te overlijden in zijn slaap. De jonge rapper bleek vele vrienden te hebben die ook in de rapscene actief waren; zij kwamen bij haar aankloppen met de vraag of Help echt was gestorven. Zo kwam zij achter de bijnaam van haar zoon, die bekend stond als iemand die iedereen hielp. Zij is blijven koken voor deze vriendengroep en heeft haar kookactiviteiten uitgebreid naar andere groepen, op 'commerciële' basis. Heerlijke Surinaamse gerechten worden geserveerd door de zingende kok, die ook gospelzangeres is en vaak optreedt in gevangenissen.

Elk van deze initiatieven toont wat doorzettingsvermogen, ambachtelijke kennis, een helpende hand, de bereidheid om te leren en te experimenteren, contactuele eigenschappen en mensenkennis, een ondernemende geest en een financieel ruggensteuntje kunnen betekenen voor het succes van het sociaal ondernemerschap.

Betekeniseconomie

Het is een manier om inhoud te geven aan de betekenis-economie, zoals **Kees Klomp** als lector van de Hogeschool Rotterdam in zijn inhoudelijke presentatie in het Raadhuis In Charlois uitlegt. Hij is overtuigd van de tekortkomingen van de huidige bedrijfskunde en economie-opleidingen, die jongeren kennis bijbrengen die heeft bijgedragen aan het vastlopen van de economie. Kennis waar we dus als samenleving niet op zitten te wachten. Op de Hogeschool is hij met het bestuur bezig om het curriculum om te vormen, zodat jongeren in staat zullen zijn waarde te creëren voor alle stakeholders. Waarde die niet is uit te drukken in winst of materiele welvaart, maar in termen van welzijn en geluk. Waarde die niet alleen ten goede komt aan de aandeelhouders, maar aan werknemers, alle mensen, en zeker ook de natuur. Waarde die niet uitsluitend via markten maar op passende wijze wordt verdeeld. Het zijn de ankers van de betekenis-economie en niet die van het kapitalisme. Het is een meer brede, holistische benadering van de economie, die om een transformatie van de oude economie vraagt. De oude instituties, de bureaucratische werkwijzen, de eeuwige focus op efficiency in plaats van op waarde en impact, de korte termijn focus, de smalle blik op winst, op zelfverrijking en het veronachtzamen van alle neveneffecten (milieuschade, uitbuiting, uitholling van infrastructurele/publieke voorzieningen, polarisatie, etc.) heeft aangetoond niet te werken, zo betoogt Kees. In de geest van Jan Rotmans wijst Kees ook de betekenis van een transformatie die van onderaf begint met lokale kleinschalige initiatieven, waarin oog is voor alle belanghebbenden, waarde op de juiste wijze wordt gemeten, en op menselijke wijze wordt samengewerkt. Hier ben je nog gevrijwaard van het juk van het oude systeem en kun je op betekenisvolle wijze een economie bouwen.

Boeken van Kees Klomp

[Thrive](#)
Fundamentals for a new economy

[Betekeniseconomie](#)
De waarde van verweven leven

De presentatie is [hier](#) terug te vinden.

Mocht je meer willen weten over de Yellow Cats, over de bijeenkomsten en onderwerpen.

Of heb je vragen [klik dan hier voor meer informatie](#) of mail naar km@yellowcats.nl

~ Stay sharp in thinking different! ~